Трибуна вільного
українського слова
на вільній
американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 41. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1956. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 41. VOL. LXIII.

РОЗҐОРТАЄТЬСЯ КАМПАНІЯ ДОВКОЛА ОСОБИ НІКСОНА

Вашинґтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету Лїонард В. Голл заявив на пресовій конференції, що президент Айзенгавер підтримуватиме віце - президента Ричарда М. Ніксона, якщо він схоче бути ще раз віце - президентом. Ту саму вістку подала ще й інша особа, яка стоїть близько Президента, а яка не хотіла, щоб її прізвище було опубліковане. З повищого виходить, що справа кандидатури Ніксона залежить виключно від нього самого. Досі в цій боротьбі довкола особи Ніксона можна зареєструвати такі факти: 1. Президент Айзенгавер хвалив віце - президента Ніксона, але заявив, що подасть прізвище віце - президента аж тоді, коли сам буде найменований кандидатом на президента на Крайовій Республіканській Номінаційній Конвенції. 2. Президент підписав вже заяву про свою згоду брати участь в правиборах в стейтах Висконсін (3 квітня) і в стейті Каліфорнії (5 червня). 3. Сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що відкликає свою кандидатуру в правиборах в тих стейтах, в яких вже її був зголосив, не знаючи, чи буде ще раз кандидувати Айзенгавер. 4. Голл заявив, що атака демократів проти Айзенгавера за його стан здоров'я буде „бумерангом", який звернеться проти самих демократів, які внаслідок цього втратять численні голоси під час виборів. 5. Секретар скарбу Джордж М. Гомфрі, якого вважають за одного з можливих кандидатів на віце-президента, заявив, що „він не є кандидатом на це становище", і не хоче ним бути. Та голова Крайового Республіканського Комітету Голл твердив на пресовій конференції, що Айзенгавер буде кандидувати разом із Ніксоном, і що це буде „один із найсильніших виборчих списків, який будь-коли існував". Та деякі визначні республіканські політики думають, що Ніксон не повинен бути кандидатом на віце-президента, бо з огляду на вік Айзенгавера і його недугу збільшилася правдоподібність, що віце-президент міг би стати президентом. Ці політики вважають Ніксона за таку особу, яка могла б спричинити те, що деякі виборці не хотіли б на нього голосувати, а то тим більше, що Ніксон міг би стати президентом. Є й такі політики, які гадають, що сам Ніксон не схоче ще раз кандидувати, бо він може мати політичні амбіції кандидувати на президента в 1960 році, коли Айзенгавер не зможе вже третій раз кандидувати з огляду на закон, який це забороняє. Ці політики звертають увагу на те, що жадний віце-президент, від часів Джана Адамса, який два рази займав це становище, не був вибраний на віце - президента. Тому то, думають ці політики, Ніксон не схоче бути кандидатом на віце - президента, а вдоволиться постом члена кабінету. В політичних колах твердять, що це неправда, що Айзенгавер вже рішився не брати Ніксона на кандидата на віце - президента. Він зробив це тому, що цю справу схоче вирішити аж після того, як сам буде найменований на кандидата на президента.

Боронить імігрантів із підробленими документами

Ню Йорк, Н. Й. — В щоденнику „Ню Йорк Геральд Трібюн" з 29 лютого вміщено лист Джуліюса Епштейна, в якому він боронить тих імігрантів, що прибули до цієї країни з підробленими документами. Джуліюс Епштейн пише, що ці імігранти „мусіли підробити собі особисті папери в таборах для переміщених осіб, щоб зберегти своє життя під час насильного вивозу на „родіну". Таких імігрантів, на думку автора, є в ЗДА коло 30,000, і багатьох із них шантажують совєтські агенти, погрожуючи депортацією. Сенатор Воткінс вніс 8 лютого ц. р. поправку до іміграційного закону МекКаррана — Волтера, щоб змінити пункт про депортацію і виключити від неї тих імігрантів, які під загрозою насильної депортації мусіли змінити свої особисті папери. Окрема конгресова комісія повинна вже тепер повести слідство в цій справі, щоб унеможливити шантаж совєтських агентів.

Почалося слідство проти провідників й учасників перувіянської револьти

Ліма. — Офіційний орган перувіянського уряду „Ля Насіон" повідомив, що місцеве бюро інвестиґації почало слідство проти 14 провідників опозиційної Національної Коаліції, обвинувачених у викликанні револьти проти режиму президента Мануеля Одріа. Револьту зліквідовано по 9 днях і провідників її та учасників ув'язнено. Слідство має бути закінчене до 48 годин і перед судом почнеться процес проти провідників револьти, між якими на першому місці називають Петра Бельтрано, — редактора-видавця незалежного часопису „Ля Пренса" і Педра Россельо, провідника вище згаданої коаліції. Військовим провідником револьти був. ген. Меріно Перейра, який ранений і перебуває тепер у в'язничному шпиталі.

В АМЕРИЦІ

● „Американсько - Жидівський Річник" на 1956 рік повідомляє, що в цілому світі живе тепер 11,908,443 жиди. Минулого року число жидів збільшилося на 58,557 осіб. В Ню Йорку мешкає жидів більше як в Ізраїлі.

● Демократичний сенатор із Північної Каролайни, власник тваринної фарми В. Керр Скотт, заявив, що „президент Айзенгавер на собі пізнав важку працю на фармі в Ґеттисбурґу, Па., і тому рішився ще раз кандидувати, бо на становищі президента легше заробити на прожиток".

● У зв'язку з рішенням президента Айзенгавера ще раз кандидувати пригадують, що 20 попередніх американських президентів також старалися про перевибір, при чому один з них не був найменований на кандидата, а 8 програли вибори.

● Пресова конференція, на якій Айзенгавер повідомив про свою згоду ще раз кандидувати, відбулася в будинку, де давніше містився державний департамент. Хоч конференція почалася о год. 10.30, вже о год. 7.30 прибув перший журналіст, щоб запевнити собі місце. В конференції взяло участь 311 журналістів, а коло 40 відійшло з нічим, бо не було для них місця.

● Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон волів би, щоб проти нього кандидував інший республіканський кандидат, а не Айзенгавер, але прихильники Стівенсона твердять, що кандидатура Айзенгавера допоможе Стівенсонові перемогти своїх демократичних противників на Номінаційній Конвенції, бо він — найсильніший противник Айзенгавера.

● Приятельки пані Айзенгавер кажуть, що вона завжди з вдоволенням приймає важливі рішення свого чоловіка і ніколи проти них не протестує. Її секретарка пані Мері Джейн МекКаффрі заявила: „Дружина президента Айзенгавера легко достосовується до всяких обставин, бо робить це вже сорок років, як дружина військовика.

АЙК ВІТАЄ СВОГО НОВОГО АСИСТЕНТА

Президент Айзенгавер вітає Вільяма Г. Джексона, призначеного на пост спеціяльного асистента Шефа Екзекутиви. Джексон прийшов на місце Нельсона А. Рокефеллера, що зрезиґнував із свого становища в грудні мин. року.

Популярність Айзенгавера постійно зростає

Принстон, Н. Дж. — Американський Інститут Публічної Опінії (т. зв. „Інститут Ґеллупа"), починаючи від лютого 1953 року стверджує при допомозі проваджених серед населення запитів — зростаючу популярність Айзенгавера. В лютому 1953 року, отже в другому місяці президентури Айзенгавера, в його користь висловилось 68 відсотків запитуваних осіб, тобто стільки, скільки за нього голосувало в листопаді 1952 року. Інститут ставив запитуваним таке питання: „Чи ви є „за" чи „проти" способу урядування Айзенгавера?". В лютому 1953 року „за" було 68 відсотків — „проти" — 7 відсотків, не відповіло — 10 відс.; в березні 1955 року „за" — 71, „проти" — 16, не відповіли — 13; в лютому 1956 року „за" — 76, „проти" — 14, без відповіді — 10. Інститут стверджує, що популярність Айзенгавера зростає також між демократами тому, що він не є „строго партійний". До 1952 року велися дискусії, чи Айзенгавер демократ чи республіканець, і обидві партії старалися, щоб він був їхнім кандидатом. Айзенгавер був би виграв вибори, коли б був кандидував від Демократичної партії.

Демократи атакують Айзенгавера за його згоду кандидувати

Вашинґтон. — Демократи вже почали гостро атакувати президента Айзенгавера за те, що погодився ще раз кандидувати, хоч і заявив, що не зможе вповні виконувати обов'язків президента з огляду на стан свого здоров'я. Губернатор Гарриман заявив, що сам президент Айзенгавер зробив зі свого стану здоров'я виборчу проблему. Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон сказав, що Айзенгавер у своїй промові говорив впродовж 20-х мінут про те, чого не зможе робити, і тільки п'ять мінут про те, що зможе робити. Демократичний сенатор Аллен Еллендер сказав, що Айзенгавер „виглядав під час своєї промови дуже самовдоволений". Сенатор Гюберт Г. Гомфрі заявив, що „матимемо частинного президента, який вестиме тільки частинно виборчу кампанію". Один неназваний демократичний сенатор сказав, що „ми ніколи не могли б перемогти повного героя, але тепер зможемо, бо він сам себе обмежив".

Ще п'ять бувших федеральних урядовців відмовилося зізнавати

Вашинґтон. — На Комісії для дослідження протиамериканської діяльности відмовилися зізнавати ще п'ять бувших федеральних урядовців, користаючи з П'ятої поправки до Конституції. До цих урядовців належать: подружжя Сідні Кац і Лоренс Елкінд з Ню Йорку, Роберт Ерліх, Спрінґфілд, Іллиной і Роберт Ґрінберґ із Мавнт Рейніер, Мериленд. Всі вони заявляли, що не є комуністами, але відмовлялися відповідати на запити, чи були давніше комуністами і чи працювали для комуністів, бувши на державній службі.

Університет викреслив негритянську студентку Люсі зі своїх списків

Бірмінґгем, Алабама. — Алабамський університет „на постійне" викреслив негритянську студентку Отарін Люсі зі своїх списків, хоч Федеральний Суд наказав її знову прийняти до цього університету. Університет був припинив навчання цієї студентки внаслідок заворушень білих студентів, які протестували проти того, щоб ця єдина кольорова студентка була допущена до університету. Студентка Люсі внесла скаргу до суду проти того рішення університету, твердячи в цій скарзі, що університетська влада була у змові зі студентами, які мали протестувати проти її побуту в університеті. Тепер університет скористав з того, що Люсі допустилася „образливого, фальшивого і безосновного оскарження" університетських властей, і не тільки не прийняв її до списка студентів, але на постійне викинув її з університету. Панна Люсі прилетіла до Ню Йорку, щоб тут „в мирі і спокої відпочити". Рада Білих Громадян в районі Бірмінґгему скликала нараду, щоб вирішити справу поновного прийняття студентки Люсі до університету. В цій справі зайшли ще й такі події. — 1. Стейтова Палата Репрезентантів одноголосно вирішила, щоб покликати панну Люсі на переслухання в справі того, чи Крайове Товариство для Поступу Кольорового Населення „не є під впливом і контролею комуністів". — 2. Стейтовий Сенат одноголосно прийняв резолюцію, закликаючи Конґрес ухвалити фонди на те, щоб можна було переселити негрів із Алабами на Північ або Середній Захід, „де їх хочуть мати і де вони можуть асимілюватися". — 3. Третя резолюція домагається, щоб президент університету опублікував прізвища тих студентів, які підписались за тим, щоб студентку Люсі прийняти до університету. —

В ІРАНІ АРЕШТУВАЛИ СОВЄТСЬКОГО МАЙОРА, ЯК ШПИГУНА

Тегеран. — В столиці Ірану Тегерані арештовано в понеділок 1 березня вечером заступника совєтського військового атташе, майора Анатоля Кузнєцова, приловивши його на гарячому вчинку, як він переймав від старшини іранського летунства Гуссеїна Теграні документи про газолінові лаштунки на іранському військовому летовищі й інші подробиці іранських летовищ. Совєтського майора арештовано в автомобілі, запаркованому на розі темної бічної вулички. Іранський старшина встиг вискочити з авта і втекти, але його піймали. Він признався, що від довшого часу стояв на совєтській шпигунській службі й передавав Кузнєцову фотознімки з різних іранських військових документів. Кузнєцова притримали були кілька годин на поліційній станиці і передали совєтській амбасаді, вручивши одночасно ноту до совєтського уряду з протестом проти ведення шпигунської роботи членом совєтської амбасади та з домаганням негайно відкликати Кузнєцова, як „персона нон грата". Совєтський уряд, замовчали причину арештування, запротестував проти арештування „дипломата". Іранська преса звертає увагу, що совєтського майора арештовано в приватному авто без ніяких знаків, що воно є власністю чужинецької амбасади та що Кузнєцов не мав при собі ніяких персональних документів і щойно треба було устійнювати його ідентичність, отже навіть формально іранська поліція мала повне право арештувати його. Під час перебування в арешті, Кузнєцов відмовився щонебудь зізнавати, не хотів теж прийняти ніякого харчу ані напитку. Іранська публічна опінія обурена на Москву, яка постійно вимагає, щоб Іран залишився „невтральний" і не належав до Баґдадського пакту, а водночас веде на його території військове шпигунство, яке загрожує безпеці країни. Над арештованим іранським військовиком-шпигуном відбудеться суд. Йому грозить кара смерти.

Католицький світ відзначує 80-річчя Папи Пія XII

Рим. — В п'ятницю 2 березня ц. р. у Ватикані й у всіх католицьких дієцезіях світу відзначено 80-річчя з дня народин Святішого Отця Папи Пія XII і 17-річчя його вибору на папський престіл. У зв'язку з цими роковинами Папа Пій XII одержав спеціяльно видану книжку, в якій зібрано документи про виступи, промови і послання Святішого Отця в справах миру, міжнародних взаємин, соціяльної справедливости та інших актуальних проблем сучасности. Це пам'яткове видання вручили йому князі Владімір Д'Ормессон, французький амбасадор у Ватикані, і посадник Риму Сальваторе Ребеччіні. Крім того зібрані на окремій авдієнції понад 200 дітей різних національностей вручили Папі Пієві XII-му уродиновий торт. Спеціяльні побажання склала Папі зібрана на окремій авдієнції Колеґія кардиналів. Напередодні своїх роковин Папа мав, спричинену перестудою, легку гарячку, але в загальному стан його здоров'я добрий.

Інавґурація нового президента Фінляндії відбулася під знаком генерального страйку

Гельсінкі. — В четвер 1-го березня ц. р., відбулася інавґурація д-ра Урго Кеконена на становище нового президента — восьмого з черги президента Фінляндії. Кілька годин до інавґурації в країні почався генеральний страйк робітництва, перший від часу, як Фінляндія звільнилася з-під російського панування і стала незалежною державою — тридцять п'ять років тому. Страйк почався внаслідок неґативного висліду переговорів між офіційними чинниками і представниками робітництва в справі підвищення заробітньої платні, конечного на їх думку, з огляду на зріст цін харчових продуктів. Водночас із цим зорганізовані у своїх професійних спілках фінляндські селяни проголосили заклик здержати постачання харчів — зокрема м'яса, молока, яєць, сира та інших продуктів — до гуртівень. У зв'язку із страйком припинений увесь залізничий рух, перестала працювати почта і здержано видавання газет. Спаралізоване майже вся індустрія, зокрема такі ділянки, як металеве виробництво, папірні та ін. Страйкує покищо 200,000 робітників, зорганізованих у професійних спілках, але погрожує страйком теж решта робітництва, незорганізованого у спілках, яких 700,000 осіб. У своїй інавґураційній промові новий президент обіцяв продовжувати у зовнішній політиці „лінію Паасківі", значить, мирного співіснування з Совєтським Союзом. Доручення творити новий фінляндський уряд одержав від Кекконена провідник соціял - демократичної партії Фаґергольм.

Перерва в переговорах про Кипр — виповнена терором

Нікозія. — Після невдачної довгої розмови між англійським міністром колоній Аланом Ленокс - Бойдом і грецьким архиєпископом на Кипрі Макарієм, англійський міністер відлетів до Лондону, де в найближчий тиждень складе звідомлення, про стан справи Кипру перед палатою громад. Переговори розбились об домагання Макарія, щоб Англія дала ґарантію, що в автономному кипрському соймі та уряді греки становитимуть більшість і що кипрські греки мають перейняти в свої руки поліцію на Кипрі після замирення тамошніх відносин та запанування на острові спокою. Англія опинилась у важкій ситуації, бо обіцяла була Туреччині, що кипрські турки, яких є коло 100,000 проти 400,000 греків, будуть зрівняні з правами греків, а заґарантована грецька більшість в місцевому парляменті й уряді ставить під знак запиту рівність турків у практиці. Англійський уряд знеохочений враженням, що архиєпископ Макарій, очевидячки, в порозумінні з грецьким урядом в Атенах, грає на проволоку, сподіваючись, що збільшена терористична активність кипрських греків спонукає Лондон піти на більші уступки. В англійських колах зазначують, що, зрештою, такі справи, як спірне питання амнестії для політичних в'язнів чи формули про принципове право до самовизначення кипрських греків — можуть бути компромісово полагоджені. Обидві сторони, мовляв, хочуть нових переговорів і хочуть порозуміння і тому не втрачено надії на нього. Тим часом на Кипрі збільшився терор підпільних організацій.

● Голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер домагається, щоб ті всі радіостанції, які передавали промову Айзенгавера, відступили стільки ж часу демократам на їхню відповідь Президентові.

відповідь Президентові. Але ці стації відмовилися це зробити, бо не бачать до цього причини.

СОВЄТСЬКІ БАЛЬОНИ ЗАЛЕТІЛИ НА ТЕРИТОРІЮ ЗДА

Вашинґтон. — „У тому самому часі, коли совєтський уряд спротивився, щоб американські метеорологічні бальони перелетіли понад територію Совєтського Союзу, його власні бальони летіли понад територією З'єдинених Держав, а цілком певні інформації стверджують віднайдення совєтських бальонів на території кількох інших держав, включно з Японією, Туреччиною, Іраном, Фінляндією і Німеччиною. Це нелогічно, щоб Совєтський Союз вимагав одного права для себе, а другого для решти світу" — говориться буквально в ноті, яку З'єдинені Держави передали в середу 1-го березня ц. р. Совєтському Союзові, у відповіді на совєтську ноту в цій самій справі з 18 лютого ц. р. Американська нота закидає совєтському урядові, що той затаїв перед власними громадянами подробиці з американської ноти з 8 лютого ц. р., куди долучено було детайлізований плян американських метеорологічних бальонів, представлений на пресовій конференції у Вашинґтоні 8 січня ц. р. Теперішня американська нота ще раз стверджує, що випущено вже кілька тисяч метеорологічних бальонів без ніякої шкоди для летунського руху і що ніяка інша держава у світі не зробила ніяких застережень у цій справі за винятком лише Совєтів і „деяких східніх европейських держав", маючи тут на увазі комуністичні сателітні держави. Уряд З'єдинених Держав відкидає совєтську пропозицію, щоб влаштувати публічну виставу американських бальонів із совєтськими „фаховими" інтерпретаторами, бо, мовляв, така імпреза мала б суто-пропаґандивний характер і викликала б тільки загострення міжнародної атмосфери. Американська нота звертає увагу, що Совєти затримали апарати, що їх дістали в свої руки разом з отими бальонами, які впали на совєтську територію, і тому вона закликає совєтський уряд повернути Америці її власність. З свого боку Америка готова звернути Совєтам апарати з совєтських бальонів. Американська нота не наслідує совєтського уряду й не обвинувачує Совєтів, що вони ведуть своїми бальонами будь-яку шпигунську роботу, а готова признати, що це такі самі метеорологічні бальони. Американська нота, пригадавши попередню згоду американського уряду припинити висилання бальонів з таких територій, звідки вони могли б залетіти над територію Совєтів, пропонує, щоб спільно обговорити й узгіднити висилання метеорологічних бальонів для наукових цілей і при цій нагоді обговорити різні технічні детайлі таких бальонів та їхнього внутрішнього виряду.

8 держав із 4-ох континентів затіснюють взаємини

Карачі, Пакістан. — У найближчий вівторок 6 березня ц. р. починається в столиці Пакістану Карачі з'їзд 8-ми держав із Европи, Америки, Азії й Австралії, пов'язаних приналежністю до Північно-Східнього Азійського Оборонного Пакту (СЕАТО). Цими державами є З'єдинені Держави, Англія, Франція, Австралія, Нова Зеляндія, Філіппіни, Сіям і Пакістан. На тиждень раніше, 1 березня ц. р., у столицях усіх тих держав оприлюднено звідомлення про перший рік діяльности того бльоку. Стверджено в ньому великий поступ, але зазначено потребу дальшого затіснювання зв'язків та дальших оборонних заходів проти небезпеки комуністичної інфільтрації внутрі і аґресії ззовні, яка не минулася. Важливість того військово-політичного союзу підкреслена фактом, що на найближчій конференції 8-ми держав, що триватиме від 6 до 8 ц. м., всі держави будуть репрезентовані своїми міністрами закордонних справ. Державний секретар Доллес, як також англійський міністер закордонних справ Ллойд і французький міністер Піно відлетіли вже з своїх столиць. Вони використають, цю нагоду, щоб відвідати столиці також інших далекосхідніх країн. При цій нагоді завважується, що між американським державним секретарем Доллесом і англійським міністром Ллойдом існує деяка різниця поглядів на питання, чи СЕАТО має займатись в більшій мірі економічними проблемами південної Азії і тих узагалі відсталих країн, що належать до того пакту. Англія настоює на цьому, але ЗДА вважають, що годі поминати відсталі країни, які не є формальними членами СЕАТО, і тому краще переводити економічну співпрацю та вести економічну допомогу через суто господарський Коломбо-пакт, що його створено під протекторатом Англії (належать туди Цейльон, Бірма, Пакістан, Індія і Сіям). У проголошеному звідомленні про СЕАТО говориться м. ін. про вишкіл старшин і підстаршин Філіппін, Пакістану і Сіяму чи то в ЗДА, чи в Англії.

В СВІТІ

● В Альжирі загострюється революційно - військова боротьба арабів з французькою адміністрацією. Загального повстання „ще" нема, але зростає число зорганізованих на військовий лад в Єгипті партизанських частин. В минулу суботу здезертували до партизанів три французьківолки - автохтони забравши з собою 60 крісів та багато амуниції. Частину, до якої вони належали, негайно розв'язано й перетворено в робітничу сотню.

● Іден звернувся з закликом до робітничих юній, щоб вони допомогли у збільшенні фреквенції у технічних і інженерських середніх та високих школах. Він обіцяв допомогу держави в цій справі, бо англійський промисл гостро потребує вишколених фахівців.

● Боротьба з небезпекою інфляції в Англії, яка полягає, м. і., у припиненні державних субвенцій різним підприємствам, вдарила вже по автомобільному промислі. Стає скупо на гроші, люди стримуються купувати нові речі. У Бірмінґгемі звільнено з праці 1,000 робітників у фабриці автомобільних каросерій.

● У Міляно, в Італії, помер на 54-му році священик Карльо Ґноччі, який ціле життя опікувався дітьми-каліками. Перед смертю він зажадав, щоб його очі пересадити двом сліпим дітям. Одно його око з успіхом пересаджено 12-річній дівчинці, а друге мало бути трансплянтоване 18-річній дівчині. Ця справа викликала велике зацікавлення в медичних колах. Кардинал Монтіні передав умираючому духовникові персональний привіт і благословенство від Папи.

● Еспанський уряд рішив відкрити евангелицький Теологічний Інститут і протестантську середню школу, закриті минулого місяця адміністраційною владою. Закриття цих шкільних закладів, що існують 10 років, викликало велике невдоволення в американських протестантських чинників, які пробували робити дипломатичну інтервенцію в цій справі.

● Д-р Томас Делер, голова західньо - німецької партії Вільних демократів, яку Аденауер виключив з урядової міжпартійної коаліції за нельояльність, розпочав проти Аденауера кампанію, закидаючи йому „нездібність або небажання" привести до об'єднання Німеччини. Вільні демократи намагаються прийти до влади разом із соціялістами, щоб повести „конструктивну політику" в напрямку об'єднання, себто — відвернутись від Заходу і поклонитись Москві.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОВАЛЕННЯ БОВВАНА

Найбільшою подією на 20-му з'їзді Комуністичної партії в Москві було повалення страховинного опудала, званого батьком народів, ясним сонцем, найгеніяльнішим з усіх учених і полководців — Йосифа Сталіна. Це дійство заперечування і розвінчування померлого злого божка, перед яким ще зовсім недавно ті ж самі люди плазували на черевах — у західнього обсерватора нічого, крім здивовання та огиди, викликати не може. Та ж це ті самі Хрущов, Каганович, Маленков, Суслов, Мікоян три роки тому з гордістю називало себе „вірними сталінцями", а всіх, хто видавався їм не зовсім вірним чи потенціяльно невірним сталінцем — вигублювали тисячами в ягодинських та єжовських чистках.

Після смерти диктатора — вільної чи з рук його найближчих — потрібно було аж три роки, щоб „вірні сталінці" прочуняли, отряслися від страху перед своїм вождем і проголосили себе „вірними ленінцями" — поклонниками давно вмерлого боввана, який нікому і нічим з живих хрущовців загрожувати вже не може і за якого вони можуть заховатися. Саме для такої трансформації і скликано було з'їзд.

Про те, якою несподіванкою не тільки для широких підсовєтських мас, але навіть для офіційної преси було розвінчання Сталіна, може свідчити факт, що ще майже напередодні з'їзду виходили в Москві газети з утертими фразами про „великого Сталіна — продовжувача справи Леніна".

Ціль балаганної вистави, яку влаштував для делегатів з'їзду Нікіта Хрущов, виставивши в ролі головного розвінчувача Сталіна його бувшого пахолка і улюбленця Анастаса Мікояна — розгадати не тяжко. В Кремлі давно знали і розуміли, якою ненавистю перейняті підсовєтські народи до всього, що зв'язане з ім'ям померлого диктатора — „надхненника" колективізації, стахановщини, масових висилок, розкуркулювання та інших репресій. Напевно й досі з жахом пригадують також собі комуністи сталінські чистки, коли летіли на купу голови рядових партійців і старих, з ще дореволюційним стажем, большевиків.

Сталінські нащадки зрозуміли, що для того, щоб удержатися їм при владі, коли терористична машина таємної поліції була послабла — треба, щоб поневолені Москвою народи зідхнули з полегкістю; треба, щоб вони повірили, що на чолі держави стали гуманні люди, які осуджують криваві діла Сталіна; треба, щоб переконались, що прийшло загальне внутрішньо- і зовнішньополітичне відпруження. А відродження культу Леніна, на місці поваленого Сталіна, робиться ще й з тої причини, що большевизм без культу непогрішимої особи, ім'ям якої можна все оправдувати — існувати не може, хоч як би заперечували проти цього на з'їзді сталінські наслідники. І на мертвого Сталіна переклали його учні відповідальність за всі злочини Кремлю, за весь терор, що лютував у країні десятки років, за всі невдачі в ділянках політичній і господарській. З Сталіна, що прийшов до влади і при ній тримався на жертвенних козлах, зробили „вірні сталінці" найбільшого козла відпущення.

Але то дарма, що декорації змінено і на місці вусатого вождя засів лисий вождь, який управляє країною іменем Леніна, — політичний режим залишився той самий, суть і ціль комуністичної партії незмінні.

Повалення боввана, що 25 років стовбичив у Кремлі, і скасування його культу, яким перейняте було все життя підсовєтських громадян, не могло не викликати в певних прошарках населення своєрідного „шоку". Що, наприклад, думає собі і як себе почуває тепер пересічний „партійний робітник", вишколений на „Короткому курсі ВКП(б)", в якому Сталін — альфа і омега всього соціялістичного будівництва? Чи не зазнав тепер цей соціялістичний робот моральної травми, яка надовго може захитати у нього віру в непогрішимість Центрального Комітету і в будь-який авторитет? А що думає такий собі розентузіязмований комсомолець, який вірив у Сталіна, як в божество? Як почувають себе сьогодні тисячі безруких та безногих інвалідів війни, що з криками „вперед за Сталіна!" — несли на багнети й під танки ворога своє здоров'я і своє життя?

У зв'язку з скасуванням культу Сталіна і витвореним внаслідок цього вакуумом, — приходить ще й інша небезпечна для комуністичної диктатури річ. Деяке політичне відпруження і поворот до Леніна неминуче відродять серед мислячої частини інтелігенції, а особливо студентської молоді опозиційні умонастрої, розв'яжуть язики і пробудять та розбурхають критичну думку. Сумнівно, щоб в цьому переходовому періоді хрущовщини повторилося те, що було після смерти Леніна, коли партію потрясали внутрішні незлагоди, але напевно революційне визвольне підпілля в усіх його формах законспірується і пошириться. Передова, а насамперед студентська молодь неминуче вилонить нові кадри революціонерів-підпільників, що шукатимуть ідейних зв'язків з старим підпіллям, і скріплять його новими силами для дальшої боротьби проти московсько-комуністичного режиму.

ДЖОВАННІ ҐРОНЧІ У ЗДА

Триденні офіційні відвідини у Вашингтоні третього з черги президента республіки Італії, Джованні Ґрончі, та його пізніша неофіційна подорож по країні, почавши від Ню Йорку аж до Сан Франціско, безумовно спричиняться до ліквідації багатьох непорозумінь щодо його власної особи, а через те й до поліпшення американсько-італійських взаємин. Річ у тому, що коли 29 квітня 1955 року обидві палати італійського парляменту на спільному засіданні 658 голосами на всіх 833 вибрали Джованні Ґрончі президентом Італійської республіки, то міжнародна демократична преса коментувала перемогу його над офіційним кандидатом християнсько-демократичної партії сенатором Мерцаґоррі в той спосіб, що, мовляв, свій вибір завдячує він лівим соціялістам і комуністам, які віддали за нього свої голоси. Некорисне враження скріпив сам Джованні Ґрончі своєю недосить обережною інавґураційною промовою, що її інтерпретовано, як рекомендацію включити до урядової більшости також лівих соціялістів Ненні, відомих із своєї лакейської позиції супроти комуністів Толіятті.

Сам Джованні Ґрончі палко заперечує, начебто мав він будь-які симпатії до комуністів і був прихильником ідеї запрошення лівих соціялістів до уряду, які, мовляв, мусять спочатку доказати свою „зрілість", порвавши з комуністами. При цьому він покликається на весь свій життьовий шлях глибоко віруючого, практикуючого католика, давнього члена центрової католицької партії Популярі, яка — після упадку Муссоліні — перетворилась, за активною співучастю Ґрончі, в християнсько-демократичну партію, найбільшого ворога комуністів. Ґрончі, бувши вже замолоду діячем професійних католицьких спілок, має величезне зрозуміння для соціяльних реформ і вважає, що єдиноправильний шлях поборювання комунізму веде через соціяльно-економічні реформи та піднесення життьового рівня бідного італійського населення. Коли його самого запитували, чому саме в міжнародних колах він має опінію противника Північно-Атлантійського Пакту, він пригадував, що коли засновувалось НАТО, то він був проти надто поквапного приступлення до цієї організації Італії, бо, мовляв, Італія повинна була спершу дістати ґарантії щодо відкритої тоді ще справи Трієсту. Комуністи використали ці виступи Ґрончі для власної демагогії проти НАТО і проти режиму християнських демократів, стараючись, згідно з своєю старою тактикою, підсилювати фермент всередині християнсько-демократичної партії та шкодити її режимові, пускаючи провокаційні вістки про нібито прихильність Джованні Ґрончі до концепції „народного фронту" та італійського „невтралізму".

Тим часом Джованні Ґрончі завжди вважав і вважає, що участь Італії в Північно-Атлантійському Пакті мусить бути наріжним каменем італійської закордонної політики. Він хотів би тільки, щоб: 1) цей пакт мав характер не тільки військово-політичного союзу, але більше уваги звертав на взаємну економічну співпрацю, 2) щоб у союзі НАТО більший голос мали „малі" держави, себто всі 12 держав поза ЗДА, Англією та Францією, і 3) щоб НАТО, ставши фактично „атлантійською спільнотою народів", активно спричинювалось до практичного здійснювання паневропейської ідеї в будь-якій формі. Власне, про ці свої концепції Джованні Ґрончі говорив у Конґресі З'єдинених Держав, вважаючи слушно, що ніде у світі, включно з самою Европою, ідея европейської федерації не є така популярна, як в Америці.

Однак, найглибшою причиною приїзду Джованні Ґрончі до ЗДА, звідкіль він поїде з офіційними відвідинами до Канади, є його політична активність і нехіть обмежуватись тільки репрезентаційними функціями голови демократично-конституційної держави за зразком Англії. Тому Джованні Ґрончі на відміну від двох своїх попередників, президентів Ніколі й Інавді, виголосив за неповна один рік більше політичних промов, як вони обидва за весь час свого урядування. Очевидно, всі розмови в ЗДА він веде у приявності свого міністра закордонних справ д-ра Мартіно Ґетано, тим паче, що сам він слабо володіє англійською мовою, а користуватись перекладачем не хоче. Його політичний темперамент тим помітніший, що він має тепер 68 років і далеко не є типом „професійного політика", який поза політикою не бачить життя.

Навпаки, Джованні Ґрончі має величезне зрозуміння для вимог життя, його приємностей і смутків. Він утратив матір, мавши 6 років. Його батько, бухгальтер в малій фірмі, незабаром після того одружився вдруге, і це малому хлопцеві не вийшло на користь, тим паче, що в батьковій хаті було бідно. Духовник Дон Джузеппе Карліні зацікавився талановитим хлопцем, вплинув на батька, щоб послав Джованні до школи, і допоміг йому здобути середню та високу освіту в Пізі, Парма й Берґамо. Замолоду Джованні брав участь в молодечому католицькому русі. Одружився в 1913 році на 26-му році життя. Хоч був пацифістом, проте, покликаний до війська в першій світовій війні, вийшов із неї в ранзі капітана і з трьома медалями за хоробрість. Після першої світової війни став активним членом політичної католицької партії Популярі, де незабаром вибився на генерального секретаря „білої", себто католицької федерації професійних спілок. Вчитель економічних наук, став віцеміністром промислу і торгівлі в першому уряді Муссоліні, коли італійський фашизм орудував гаслами соціяльних реформ, — але швидко зрікся цього посту і виступив як активний борець проти фашизму. В 1926 році фашисти занулювали його парляментський мандат. Не маючи можливости дістати працю в урядничому апараті та в школі, Ґрончі почав продавати краватки, потім став мандрівним продавцем фарб. Купецтво пішло йому гладко, і він заснував власну фабричку спершу біля Міллно, а згодом біля Неаполю. В 1941 році одружився, після смерти першої дружини, вдруге. Його теперішня дружина Карля, з якою він прибув до ЗДА, на 25 років молодша від нього. Вони мають двоє дітей, 13-річного Маріо і 11-річну Марію. Джованні Ґрончі волів піти з дітьми до зоологічного парку чи до цирку, як на якусь політичну нараду. Мешкає теж у власному домі, а не в палаці колишніх італійських королів Квіриналі. Але власне ці чистолюдські риси, поруч із його політичною простолінійністю, знанням і енергією, здобули йому таку пошану і популярність, що безперервно 7 років був він головою нижчої палати парляменту, поки не став президентом держави. В Америці Джованні Ґрончі був уже двічі, кожного разу в приватному характері чи в торговельних справах. Тепер він — перший президент республіки Італії, який відвідує цю країну.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ ПО ТОЙ БІК ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

Східньо-німецькі комуністи, проголошуючи недавно створення „народної" армії, вдарили рівночасно на почування, зв'язані з пруською традицією та ... поступовим соціялізмом. Але покищо не слідно в цій армії ні пруського духа, ні поступового соціялізму. Західньо-німецька порадня для втікачів з „народної поліції", яка провадить докладну статистику, обчислила, що вояки та старшини НДР (Німецької Демократичної Республіки), на 30% є комуністами, на 50% — індиферентні і на 20% настроєні протикомуністично.

Як відомо, набір до армії НДР є покищо „добровільний", але молодь не виявляє ніяк „доброї волі", бо, очевидно вдягати однострій „народно-демократичної" армії, який нічим не різниться від однострою совєтських вояків, не є для неї ніякою честю та приємністю. Не допомагали нічого обіцянки стипендій на студії після відбуття військової служби, висока відносне платня і т. п. І тому міністер оборони Штоп влаштував для послів парляменту показ одностроїв нової армії, які не мають нічого спільного з совєтськими одностроями, але дуже зближені до давніх пруських та нацистівських одностроїв.

Певне, що зроблено це з дозволу Москви, яка зрозуміла, що пропаганда, начебто армія Західньої Німеччини є „найманою армією американських імперіялістів" і начебто вона навіть одностроями уподібнилася до американської — мусить бути підтримана очевидними фактами.

Коли „народну поліцію" перейменовано на „народну армію", то начисловала вона коло 130.0000 вояків з чого 10.000 припадало на морську, а 8.000 на повітряну фльоту. Ця армія поділялася на сім дивізій, які підпадали під команди „Північ" та „Південь". В цьому році плянується розбудову команди „Середина". З семи дивізій тільки дві вишколені й озброєні, так, що, на випадок війни зможуть виконувати своє завдання. І тільки ці дві дивізії відбули минулої осени маневри.

Маневри виявили, що вояки НДР підлягають такій же строгій і пересякнутій жахом дисципліні, які і совєтська армія, проте, західні військові експерти вважають, що ці дивізії мажуть виконувати лише оборонні завдання, а до наступу надаються вони мало, бо їхній командний склад і співпраця поодиноких родів зброї не стоять на належному рівні.

У зв'язку з цим виринає інша проблема, а саме — військового проводу. В засаді уряд НДР намагається, щоб з часом весь старшинський корпус був скомунізований. Молодих старшин підготовляють у совєтських військових школах та академіях, але покищо є їх мало. Тому уряд примушений приймати на військову службу старшиннекомуністів, як, наприклад, шеф генерального штабу, Вінценц Мюллер, і навіть таких, які є пасивними ворогами комунізму. Великий відсоток становлять бувші старшини німецької армії, які не є комуністами, і тому певні старшини-комуністи виконують ролю совєтських політруків. Є і навпаки, як, наприклад, у летунстві, де головнокомандувач — відомий молодий комуніст Гайнц Кеслер, з військовим знанням капраля, але шеф штабу — бувший полковник генерального штабу Вальтер Левес-Ліцман.

З того, як стоять справи сьогодні, видно, що Москва та її військовий представник в НДР генерал Гречко, не мають довір'я до „народної армії". Фактичним шефом армії НДР є згаданий совєтський генерал, і тому з його наказу, при поодиноких військових частинах, призначено постійних совєтських „інструкторів", які мають звертати увагу не так на вміння вояків орудувати зброєю, як на їх політичний настрій. Створення на протязі семи років лише двох боєздатних дивізій — це явний доказ того, що Москва не має довір'я до „народної" німецької армії.

Нестор

ПРО „ДІРИ В НАШІЙ ПРОПАҐАНДІ"

Недавня стаття ред. І. Кедрина в „Свободі" про „Діри в нашій пропаґанді" вже самою своєю темою викликує ряд думок. Але вона в своєму основному скермуванні все ж іде далі цим єдиним шляхом, на який ми й скермували всю нашу дотеперішню українську пропаґанду і поза цей шлях не виходимо.

Є факт, що ми в своїй пропаґанді „атакуємо" в першу чергу провідний політично - інтелектуальний світ і це правильно, але це таки однобоко. Ми наче забуваємо, що кожна справа вимагає своєї підбудови і поступового, не раз дуже пинявого розгортання, аж поки не завершиться належним успіхом. Щоб говорити конкретно, візьмімо до уваги справу англомовного видання Енциклопедії Українознавства, за яке взявся Український Народний Союз. Це велике діло. Коли потрапить ця Енциклопедія до рук політиків, професорів, журналістів і т. п. — зробить свою величезну роботу. Але все ж її роля буде послаблена там, де про Україну і українську справу вже від років наверствований цілий ряд фальшивих понять і їх ревізія часто майже неможлива під впливом одної чи другої правди про Україну, хоч би ця правда була власне в вигляді нашої англомовної Енциклопедії. Людська натура в цьому відношенні таки консервативна і вона не дуже схильна валити в один момент те, що будувала — закріплювала в своїй свідомості впродовж цілих років життя.

Свідомість людини, її знання, категорії думання, погляди — це не продукт одного дня, це добуток років, — передусім років дитинства та молодости. І тому ясно, чому поруч поважних, із стисло науковим стилем викладу Енциклопедій, маємо сьогодні цілий ряд енциклопедій, маємо уже змалку в дитини її інтелект і знання і дуже часто на все життя залишають устійнені в юності поняття.

Висновок насувається самий собою: англомовна Енциклопедія Українознавства для сучасних політиків і взагалі інтелектуалів Заходу і одночасно, як доконечне і невідмовне її доповнення чи власне її підбудова — Англомовна Енциклопедія Українознавства для дітей і молоді.

Наші батьки напевне мали вже нагоду довідатися, що в усіх американських та канадійських шкільних бібліотеках є ряд окремих видань про Україну і український народ. Напевне неодна наша українська дитина має таку чи іншу англійську дитячу енциклопедію і напевне вона переконалася вже, що в цій енциклопедії не існує її і її батьків батьківщина, а існує тільки — Росія.

Нинішні діти і нинішня молодь — це завтрішні не тільки громадяни своїх країн, але й її провідні мужі й жінки. І коли доцінюємо вагу нашої української пропаґанди, і коли беремо її не в аспекті сьогоднішнього дня, то мусимо починати її від основ. Українська правда мусить засівати своє зерно вже в дитячих і юних душах, — тоді й можна ждати справжнього й багатого жнива.

„Діри в нашій пропаґанді" саме в цьому відношенні просто катастрофальні. Тут прогалина, яку треба якнайшвидше заповнити. І саме ОПДЛ — Об'єднання Працівників Дитячої Літератури приступило вже до цієї важливої і великої праці. З широкого пляну висувається покищо на перший плян книжка про Україну з призначенням у першу чергу для шкільних бібліотек. Подумана вона як мала українознавча енциклопедія, очевидно, з цікавим і живим вкладом, з багатством фот та ілюстрацій, можливо кольорових.

Діло не просте й не легке.

В наших умовинах автори можуть працювати тільки доривочно — в вільних від заробіткової праці годинах. А автори тут мусять бути теж особливі, — тут не тільки справа в змісті, а й у формі, щоб книжка дійсно зацікавила юного читача і щоб лишила свій тривкий слід. Немаловажна теж фінансова сторінка. ОПДЛ — не фінансова установа, а видання мусить бути не тільки дуже порядне, просто люксусове, але й масове. Англомовний світ не малий: потрібні будуть не десятки, а сотні тисяч примірників, щоб книжка потрапила не тільки до шкільних бібліотек ЗДА, Канади, Англії, Австралії, але й до домашніх бібліотек дітей. І тут годі буде ждати на покупця — книжку треба буде розіслати даром усім бібліотекам.

ОПДЛ свідоме, що українське громадянство прийде йому в цьому ділі із своєю допомогою. Можна зрештою сказати, що є такі наші фінансові установи, які вже вирішили свою допомогу, — вони й поклали свої перші цеголки під будову цінного діла.

Самозрозуміло, що справа нашої української пропаґанди в світі дітей і молоді не замикається тільки оцим одним запляновним виданням. Справа дуже широка і многогранна і вимагає не одної короткої статті. Тут була б побажана і ширша дискусія, на яку „Свобода" напевне не відмовить свого місця.

Б. Гошовський

Український Народний Союз і „Свобода" — це твердині українців у вільному світі, які мають за собою 60-літню історію провідництва в політичних та соціяльних змаганнях нашої іміґрації в Америці. Чи Ви вже стали членом 70-тисячної сім'ї та співвласником 17-ти мільйонового майна УНСоюзу?

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

„ЗРОСТАЄ МІНУС"

Під таким заголовком вміщує „Радянська Україна" з 7-го лютого статтю про сумні наслідки роботи на шахтах тресту „Ленінвугілля" в Донбасі. Причиною такого стану є передусім брак кваліфікованих робітників, яким не забезпечується відповідної винагороди та належних умов праці. „Керівникові тресту, — пише автор цієї статті, — добре відомо, що на шахтах дуже погана справа з житлом для робітників, що гуртожитки влаштовують у дитячих садках, у „червоних кутках" і в клюбах". Другою причиною є занепад дисципліни і погана організація праці. „В окремих лавах, — зазначено далі в цій статті, — на зміну виходять 6-7 вибійників замість дев'яти. Але й їм не створюють нормальних виробничих умовин. Ось лава пласту „К-7-2". За три роки, відколи її відібрали для циклування, ще ні разу не вдалося виконати тут повної норми — кожного разу щось перешкоджало". Адміністрація шахт пояснює недодачу вугілля тим, що багато робітників не виконують норм виробітку. „Ні на кого, розумієте, рівняти шахтарів, — пояснює невиконування норм голова шахтового комітету Литвинов. — Ось уже місяців три-чотири, як я не підписував наказу про надання комусь звання „майстра вугілля".

Очевидно, що таке становище у більшості шахт Донбасу. Недарма у повідомленні Статистичного управління УССР з 5-го лютого ц. р. найнижчий процент виконання пляну за 1955 рік належить підприємствам Міністерства вугільної промисловости.

ЗМАҐАННЯ З ТЕНІСУ

У Львові відбулися змагання на першість України з тенісу в закритому приміщенні. З-поміж жінок перше місце здобула майстер спорту Н. Байрачна (Харків), а з-поміж чоловіків — киянин М. Мозир.

ЗБІРКА ЩЕ НЕ ДРУКОВАНИХ ТВОРІВ ІВ. ФРАНКА

Як подає московська „Литературная Газета" з 11-го лютого ц. р., у зв'язку з століттям від дня народження Івана Франка Інститут літератури ім. Т. Шевченка Академії Наук УССР здав до друку збірку літературних творів, статтей і листів Івана Франка, які досі ще не були надруковані. Вперше друкується декілька раніше невідомих віршів українською мовою, ліричні й сатиричні поезії польською мовою, оповідання і драма „Три князі на один престіл". З-поміж перекладів, що їх зробив Іван Франко, вміщено на першому місці, як того й треба було сподіватися, переклади поезій М. Некрасова, а далі переклади з староіндійської, англійської, чеської та інших літератур. Крім того, в збірнику вміщено досі не видані літературно-критичні та соціяльно-економічні статті Франка.

БОЯЦЬКА

В селі ми йдем дзвінким, бадьорим кроком,
У кожного на грудях автомат,
Співаєм пісню, а краєчком ока,
Признатись, поглядаєм на дівчат.

Ось із відром, розплескуючи воду,
Пройшла дівчина, глянувши з-під вій,
Знайома чимсь її чудесна врода
І синя стрічка у косі густій.

І кожен глянув по-геройськи, браво,
І розцвіло у кожного чоло,
І повернулись голови направо,
Хоча на те команди й не було.

І в мить оту серця не без причини
У всіх забились гаряче чомусь:
Ми всі впізналиув отій дівчині
Своїх Оксан, Надій, Галин, Марусь...

ПЕТРО РЕБРО

О. Дереш

ВІВЧАР

(7)

Поки молода пнеться вгору, росте на боки, робиться крислата та висока, кора на неї гладонька, як лише в дівчини, бурі не боїться й радісно на неї дивитися. А як пройде час і ріст застановиться, то й галузки обсихають, листя в неї вже темнозелене, кора морщиться. Старість гне її до долу, а вітер пробує з усіх сторін, щоб найскорше звалити на землю. Пощо, каже, непотрібно забираєш місце іншим? Чи не бачиш, що сонце й повітря заслоняєш молодшим?

Вівчар на згадку про старе дерево, мимоволі погладив себе по лиці, і рука його безрадно впала додолу.

— Та й й моє лице вже не гладке, скільки зморщок на нім. І тіло звисає, як кора на старім дереві. І очі вже не такі бистрі, як за молодих літ. Не послужили вже нині мені старому, як колись, і куля не попала, як треба було. Скільки мені літ? Ніколи їх не рахував. Нехай Пан Біг їх рахує та записує в книгу мого життя. Кажуть люди, що на Святу Покрову буде сімдесятка. Мало хто з моїх ровесників ходить по Божому світі. Вже й хрести на їх гробах позападалися, а мене ще якось Господь милує. Наш рід твердий, і смерть нас скоро не чіпається. Оповідали старі люди, що мій дід жив майже сто літ, а батько помер з дев'ятьдесяткою, та певно й він був би до сотні дотягнув, коли б не вбило його дерево в лісі. Ну, чого ж і я, дурак, згадую про старість та померших, коли не збираюся вмирати. Рана загоїться, як близна на дереві від грому, а з весною знову піду пасти громадські вівці.

Лице у вівчаря на згадку про весну та вівці повеселішало, він присунув ранену ногу ближче до вогнища, поклав руку на голову собаки й потонув у задумі, що перейшла в сон.

На полонині радісна весна. Білі стада овець серед зеленої трави, як білі хмаринки на синяві неба. Похилили додолу голови й скубуть сочисту траву. Легкий вітер колише верхів'ями дерев, і шумить бір пісню радости, молодости та нового життя. Виводять ритмічний танок зелені шишки ялиць і смерек. Буйно пнеться вгору вбране в свіжу зелень підшиття лісу. Пахне розтоплена живиця, бальзамом наповнюючи повітря. Воркоче на галузі бука пісню любови сизий голуб та кує зозуля на щастя людям. Вівчар Андрій оперся на пень ялиці, прижмурив очі перед разячим сонцем, що теплом нагріває його тіло, і бездумно дивиться в далеку просторінь. Тихо, безпам'ятно минає час і поволі пливе життєдайне сонце на небі. — „Чого то сонечко Боже так мене пече нині в ногу, а зимний вітер, як у лютий мороз, студить другу? — Андрій рушив ногою, щоб повернути її в тінь, але сонце запекло ще більше, аж до болю. — А чому собака бреше? Чи не сталося чогось злого вівцям?"

Старий вівчар прокинувся з півсну, і зникли весна, полонина, вівці й далекі замріяні простори. Холодна колиба дивилася непривітно на нього, нога, запхана майже в самий жар, пекла вогнем і болем рани, а тіло дрижало в судорогах гарячки. Тільки собака, що залишилася із сну, нервово скавуліла коло дверей. — „Вовки! — промайнуло в ще сонній голові вівчаря, і він відрухово вхопив рушницю. — А може то дик прийшов, щоб мене докінчити? — І він став пильно надслухувати. — Ні, таки вовки. Окружили кошару й пороздирають мої вівці. Що за нездалий вівчар з мене, що вилежуюся коло вогнища і не бережу моєї отари! Вставай, Андрію, бо вже найвища пора! Але чому моя нога так волочиться за мною, як колода? Ага то медвідь з шаблями дика так мені її розпоров. Ох, як жалісно блеють вівці! Зараз, мої любі, тільки підпору для себе знайду. Ти, собако, наперед не виривайся, бо вовки тебе розідруть. Між вашими племенами вже від віків ведеться війна. Хоч ви всі з псячого роду, та ненавидите себе на смерть. А такого другого собаки я вже більше не знайду. Краще, щоб ти мене пережив, як я мав би тебе поховати.

Чабан з трудом вийшов на двір, і на свіжім повітрі опритомнів. Тиснув сильний мороз. Замерзлий сніг іскрився проти місяця й скрипів під ногами. Кругом — ні звуку. Тільки шуміло в дідовій голові, немовби котив там розбурханий гірський потік. — „Вже далеко по півночі буде, бо Великий Віз похилив уже свій дишель до землі і Косарі вийшли на небо, щоб скосити траву, поки сонце її висушить. А студінь таки люта! Цього року буде добрий урожай, бо небо зародило зорями. Певно, їм не холодно, як мені, коли вони так весело моргають одна до одної. А та Рання Зоря, що так ярко світить, виглядає між ними, як королівна. Видиш, як вони їй нараз всі поклонилися. Мусять шанувати її, бо вона як заблисне своєю короною, то меркне їхнє світло. А чому ж то зорі нині так крутяться по небі? Такі неспокійні, як вівці, коли почують ворога. — Вівчар пристанув на хвилинку, щоб відпочити, здійняв шапку і витер піт з чола. Чоло було гаряче, а тіло дрижало. — Здається, що то не зорі рушаються, а мені в голові крутиться від гарячки. Ну й втомився я, аж піт по тілі пливе. Ще тільки доб'юся до цього пенька й трохи відпочину".

Пеньок був зрадливий. Дід присів тільки на хвилинку, щоб відпочило втомлене тіло. Обтягнув на собі короткий кожушок, насунув на голову шапку і весь скорчився. Зразу почали трясти ним судороги, але потім перестали, і вівчар похилив на груди голову.

— Вставай, діду, бо біла смерть тебе жде! — шептала висока сосна, похиливши над ним свої коси. — Не вір, що тобі тепло, бо мороз сильніший від твого кожуха. Тепло втече від тебе разом з твоєю душею, а мороз скує твоє тіло, як льодом ріку. Ранком знайдуть тебе замерзлого на кість...

— Замерзаєш, старий діду! — сміявся з нього лис, вертаючи з нічних ловів. — А рано глузував з мене, як мені не пощастило з зайцем. Ще тютюкав за мною. Думаєш, що твій куций кожух спасе тебе від смерти? Дивися, яка в мене пухнаста шерсть, ще й густий мошок під сподом, а в мороз мушу я ноги та голову ще й хвостом прикривати, коли в норі відпочиваю. А ти сів на холодний пеньок і вдоволений, що тобі тепло. Навіть твоя собака тремтить і не вітрить мене. Чому ж ти тепер не стріляєш? Руки закляклі? І лис безшелесно зник в гущаку.

Стара мудра сова виглянула з дупла крислатого бука і зробила ще більші очі, коли побачила, що вівчар сидить і не рушається. — „Із глузду зійшов старий чоловік. Гарячка відібрала йому пам'ять. Вставай, іди, рушайся, бо твій відпочинок — твоя смерть!

УМИРАЮТЬ — ЧИ ЇХ „УМИРАЮТЬ"

Часопис „Вісті" Братства кол. Вояків I УД УНА (ч. 11-12) подав під цим заголовком таку цікаву статтю:

„Майже щомісячно в газеті „Красная Звезда", офіційному пресовому органі міністерства СССР, знаходимо коротке повідомлення про смерть одного або двох-трьох совєтських генералів. За час від 11 січня по 1 грудня 1955 року в совєтській армії помер 31 генерал. Як на нормальні умовини така смертність серед генералітету кожної армії викличе обов'язково підозру, що тут не все гаразд. Ми не знаємо, скільки всіх генералів у совєтській армії, але не сумніваємося в тому, що їх є більше, ніж у кожній армії країн вільного Заходу. Але навіть і при великій кількості генералів смерть 31 з них це велика втрата для армії.

Протягом 11 місяців в СССР померли: генерал-майор танкових військ, член партії з 1931 р., нагороджений 6 орденами і медалями Хмилов К. Т.; причина смерти не подана; помер віце-адмірал морської флоти, член партії з 1922 р., нагороджений 5 орденами, а також медалями Цвєтков Н. І.; 21 січня ц. р. помер нагло генерал-майор авіяції, член партії з 1940 р., нагороджений 5 орденами, а також 4 медалями Байков А. І.; після недовгої тяжкої хвороби помер 10 березня маршал СССР, заступник міністра війни, герой СССР, кандидат ЦК КПСС, нагороджений 13 орденами, а також медалями, Говоров А. А. Помер від гіпертонії і атросклерози 19 березня генерал-лейтенант, член партії з 1925 р., нагороджений 10 орденами, а також медалями Казанкін А. Ф. Помер раптово 20 березня генерал-лейтенант, член військової округи, член партії з 1926 року, нагороджений 5 орденами, а також медалями Гросулов І. А. Помер раптово 3 квітня 1955 р. полковник медичної служби, начальник катедри воєнно-медичної академії, безпартійний, нагороджений 4 орденами і також медалями Ніколаєв Г. Ф. Помер по тяжкій хворобі інженер-полковник, начальник катедри військової академії, безпартійний, орденами не нагороджений Петров В. А. Помер раптово 27 квітня генерал-майор інженерно-технічної служби, член партії з 1927 р., нагороджений 5 орденами, а також медалями Нєвінний П. Д. Помер раптовою смертю 25 квітня генерал-майор інженерно-технічної служби, член партії з 1928 р., нагороджений 6 орденами і також медалями Алімов І. Н. Помер раптовою смертю 2 травня генерал-майор піхоти, член партії з 1924 р., нагороджений 7 орденами і медалями Кускало А. П. Помер по довгій і тяжкій хворобі генерал-майор юстиції, член партії з 1919 року, нагороджений 3 орденами, а також медалями Дунаєв Н. К. Помер по довгій і тяжкій хворобі 16 травня генерал-майор інтендантської служби, член партії з 1918 р., нагороджений 7 орденами, а також і медалями, Константінов М. П. Помер по довгій і тяжкій хворобі 19 травня генерал-лейтенант, депутат верховної ради СССР, член партії з 1925 року, нагороджений 6 орденами Безкровнов П. М. Помер раптово 28 травня генерал-майор авіяції, член партії з 1919 р., нагороджений 6 орденами, а також і медалями, Колєсніков І. Г. Помер раптово 18 червня генерал-майор військ зв'язку, член партії з 1923 року, нагороджений 7 орденами, а також медалями, Жуков В. В. Помер раптово 28 травня генерал-майор окремого відділу (МҐБ в армії), член партії з 1920 року, нагороджений 10 орденами, а крім того і медалями, Роґатін В. Т. Помер раптово 27 червня генерал-лейтенант технічних військ, член партії з 1930 р., нагороджений 6 орденами і медалями Шебакін В. І. Після тяжкої хвороби помер 17 липня генерал-майор, начальник катедри військової академії ім. Жукова, безпартійний, нагороджений 4 орденами і, крім того, медалями Вентцель Д. А. Помер раптово 20 липня генерал-майор, працівник управління кадрів армії, безпартійний, нагороджений 3 орденами, а також медалями Самохін А. Г. Помер по довгій і тяжкій хворобі 27 липня генерал-майор, воєнний педагог, член партії з 1931 р., нагороджений 8 орденами Калобутін А. І. Помер по довгій хворобі маршал авіяції, член партії з 1918 р., нагороджений 8 орденами, а також медалями, Фалалєєв Ф. Я. Помер по тяжкій хворобі 12 серпня генерал-майор авіяції, член партії з 1926 р., нагороджений 4 орденами, а також медалями, Колотільщіков Н. М. Помер по тяжкій короткій хворобі 6 вересня 1955 р., генерал-майор військ зв'язку, член партії з 1919 р., нагороджений 5 орденами, а також медалями, Пєкурін Р. С. Помер по короткій і тяжкій хворобі 5 вересня генерал-майор артилерії, член партії з 1919 р., нагороджений 6 орденами, а також медалями, Паніткін Д. Ф. Помер по тяжкій хворобі 7 вересня генерал-майор тех-служби, член партії з 1917 р., нагороджений 5 орденами та медалями Оґурцов Н. С. Помер по довгій хворобі 5 жовтня генерал-майор піхоти, член партії з 1928 року, нагороджений 6 орденами та медалями Ракогон Г. П. Помер раптово 6 жовтня генерал-майор технічних військ, член партії з 1918 р., нагороджений 6 орденами, а також медалями Горіккер М. А. Помер раптово 22 жовтня генерал-лейтенант піхоти, член партії з 1919 р., нагороджений 4 орденами, а також медалями, Зайцев В. А. Помер раптово 23 жовтня генерал-майор артилерії, член партії з 1919 р., нагороджений 7 орденами і медалями Корзін Ф. Г.

Клясифікуючи померлих за родом військ, матимемо такий образ: технічні війська — 10 генералів. Раптовість смерти можна віднести на рахунок дослідів та випробувань нової зброї, нових військових конструкцій і вибухових матеріялів. Піхота — 4 генерали. Маршалів СССР — 1. Їхню смерть можна вважати за нормальну — в зв'язку з хворобою та через старий вік. Генералів-науковців — 5. Можливо, що вони „померли„ в зв'язку з ідейними ухилами від партійної лінії. Інтендантська служба — 1 генерал. Смерть можна вважати за нормальну. Військового судівництва — 1 генерал. Причини можуть бути всякі, але і в цім випадку смерть можна теж вважати нормальною, через хворобу. В органах безпеки помер 1 генерал. Можливо він „помер" у зв'язку з справою Берії. В генштабі померло 2 генерали і в морських силах — 1 генерал. Їхню смерть можна розглядати як нормальну. В авіяції померло 4 генерали та 1 маршал. Можемо припускати, що вони загинули під час випробовування літаків.

За партійною приналежністю, що в совєтській армії всі генерали — партійні. Безпартійним генералом може бути тільки визначний спеціяліст, який знає, що його до вступу в партію не примусять, а без нього, визначного спеціяліста, не обійдуться.

Якщо розглядати за стажем в партії, то з великим стажем померло 17 генералів. Це свідчить, що в совєтській армії поступово зникає стара сталінська когорта генералітету, але що смерть не минає і молоду. За місяцями померло: в січні — 2 генерали, в березні — 3, в квітні — 4, в травні — 6, в червні — 2, в липні — 5, в серпні — 1, у вересні — 3, в жовтні — 4 і в грудні — 1 генерал. Така нерівномірна кількість померлих, що немов би поступово зростала, а потім у червні пішла донизу, чи не свідчить, що після усунення Маленкова в армії відбувалася якась чистка генералітету. Але в зв'язку з тим, що армія відограла в ліквідації беріївщини вирішальну ролю, чи не переведено цю чистку шляхом застосування „спеціяльного" лікування? В СССР все можливе. У всякому разі, поряд з іменуванням у совєтській армії нових маршалів, частина генералів, немилих партії, „помирає". Лише так треба розглядати „раптову" смерть більшости генералів совєтської армії за 11 місяців 1955 року.

Смертність в 1956 році

1956 року генералітет совєтської армії зазнав вже в січні великих втрат від смертности. На 1 лютого ц. р. в совєтській армії знову померло 6 генералів: генерал-лейтенант інженерно-технічної служби В. Цибін. Помер раптово 4 січня, член компартії з 1927 року. В совєтській армії перебував від березня 1920 року. Нагороджений 8 орденами та різними медалями; полковник совєтського летунства, командир летунського полку А. Астаф'єв. Член партії, розпочав службу в армії в 1934 році. Помер по тяжкій і довгій хворобі 5 січня ц. р. нагороджений 7 орденами, а також медалями. По тяжкій хворобі 11 січня помер генерал-майор П. Щаділов. Член партії, нагороджений 6 орденами та різними медалями. 13 січня раптово помер генерал-майор танкових військ Л. Єрмакович. Членом компартії був з 1931 року. Командував бронетанковими і механізованими військами Карельського фронту. 17 січня по дуже короткій, але тяжкій хворобі, помер генерал-лейтенант В. Богаткін. Визначний військовий політичний працівник, член партії з 1923 року. В часи другої світової війни був членом Військової Ради низки фронтів. Був нагороджений 8 різними орденами та низкою медалей. По дуже коротній хворобі раптово помер 26 січня ц. р. генерал-майор інженерно-технічної служби, доктор технічно-військових наук, професор П. Скородумов, член партії з 1939 року.

В. К."

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

З косолідаційної акції в громаді.

По спільному Святі Соборности, що його влаштував консолідаційний вже новий Відділ Українського Конґресового Комітету прийшла черга на дальший плян праці. Коли зі Свята Соборности пішла тисячка до УККА, то треба влаштувати спільне свято Роковин Шевченка. Щосереди сходилися урядники відділу УККА, до речі, всі 10 урядники Ширшої Ради УККА, — раду радити. Не скажу, щоб справа йшла легко, щоб не було тертя, щоб всі були однієї думки й одні пляни мали. Але на те й життя, щоб думати хоч різно, то разом працювати для більшої поваги імпрез, для кращої програми, для фінансової і моральної перемоги над злом, що хоче нас роз'єднувати. Будучність покаже, чи буде так і далі. Ствердити треба, що д-р Сіменович, голова Відділу УКК, є дійсно координатором обох сторін, бо хоч не раз справа виглядає безвиглядною, то по кількох його словах до людей, вона таки набирає вигляду.

Попередньої середи остаточно рішено приступити до реалізування ухвали, щоб Відділ влаштував одно спільне Шевченківське свято в неділю 11 березня.

Згідно з рішенням Відділу, імпрези мають відбуватися в українських залях, якщо є вільні. Тому відзначення згаданих роковин відбудеться в залі парафії св. Володимира на Оклей і Кортец. Йдуть приготування до відповідної святочної програми. Рішено перевести відповідну пропаґанду за тим, щоб об'єднати громаду під стягом Тараса Шевченка. Чим довше буде громада жити і діяти разом, тим скорше згине те, що нас ділить.

З віча інж. О. Бойдуника.

Без довшого приготування, бо приїзд інж. Бойдуника відкладано кілька разів Централею ОДВУ з огляду на свята, віче таки відбулося. І людей прийшло як на того роду імпрезу багато бо 350 душ, що заплатили вступ. Доповідач переповів обставини, що привели до кризи в УНРаді. Його твердження та виводи і коментарі вже були зреферовані в пресі, отже залишається подати тільки короткий перегляд перебігу віча.

Дискусія на папері й устно тривала довше, як слово доповідача. На вічу були всі „івці" всіх напрямків і відтінків та їх прихильники. Атаку вели урдепівці, мовляв, не треба було уступати, а брати „вола за роги". Бандерівці приємно усміхалися, мовляв, ми передбачили кризу ще в 1948 році. Уґавфівці поводили себе гарно й інтересувались питанням консолідації націоналістичного фронту. Була заступлена на вічу теж група людей, що хоч з Великої України, то не вважає У. Н. Раду за таку, та не ставиться до неї безкритично. Взагалі віче було достойне і дискутанти речево намагалися розв'язувати кризу в УНРаді по своєму. Правда, було кілька дуже ще молодих людей, які думають, що як вони заробляють добру „пейду", то це дає їм мудрість і право переїхатися по людях, що в службі для нації посивіли, „пейди" не мають, а проте працюють далі для ідеї.

Крім цього, по вічу, вже о 11 год. ввечорі, відбулося в „Бесіді" скромне прийняття для інж. Бойдуника за участю 45 осіб. Ряд зборів і конференцій з ОДВУ, УЗХ і МУН, закінчив перебування шановного гостя в Шикаґо.

В понеділок 6-го лютого в товаристві інж. Ю. Артюшенка і підписаного зложив інж. Бойдуник дві китиці квітів на могилі д-ра Ю. Вассіяна, ідеолога ОУН. Квіти від голови ПУН і ПУН серед снігів на кладовищі парафії св. о. Миколая лягли на могилу людини, як символ пошани і пам'яті від тих, з якими покійний під час війни і миру трудився для визволення України.

Тисяча долярів на інвалідів.

Є в пресі нарікання, що український бойовий фронт розділений на різні самостійні фронти. Нема, мовляв, і тут консолідації. Треба признати, що нарікання слушні; але, коли йде про Шикаґо, то фронт цей часом стає суцільним. Так було і в нас недавно, коли йшла мова про коляду на інвалідів. Звідки взяти гроші на таку благородну ціль?

Зійшлися наші комбатанти раду радити. Зійшлися всі. Від Товариства Вояків — пані Лозинська і інж. Левицький, від дивізійників п. Галушка і Дутко, від вояків УПА п. Голет і Стружовський. По зборах до чину! Розіслали 183 листів з печатками до організацій й окремих людей, зорганізували збірщиків під всіма церквами і забезпечали їх в збіркові листи від ОбВУА з Филаделфії. Як лісти ті не були для упівців до вподоби, видрукували власні лісти, аби всі були вдоволені, аби лише йшла коляда і колекта!

Інж. О. Бойдуник (посередині) в товаристві інж. Ю. Артюшенка (зліва) та автора цієї хроніки, над могилою сл. п. д-ра Ю. Вассіяна.

Кожної п'ятниці відбувалися звіти під головуванням пані Лозинської, що була в санітарній службі УГА. Секретарював упівець Голет, а скарбником був інж. Левицький. Назвали свое тіло: Суспільна Служба Комбатантських Організацій. І під тим видом перемогли. Зібрали 1,023 дол. і 12 центів. Для цікавих деякі дані:

ОбВУА на лісти 305 дол., дивізійники 187.25, УПА 86 дол. Під церквами зібрано, св. Миколая — 269.52, св. Софії 31.25 св. Покрови 16.10, св. Володимира 43 дол.

Окремі добрі люди зложили в кредитівці „Самопомочі" 57 дол., д-р Тарнавський 20 дол., адв. Пелехович 15 дол., д-р Стефурак 10 дол., Тов. Княгині Ольги 10 дол. і хлопці риболовці та мисливці 10 дол., ОбВУА 10 дол., банк 20 дол. Решта п'ятками і долярами. Пані Лозинська і касир інж. Левицький на зборах ОбВУА твердили, що збірка перейшла гладко і з військовою точністю на час. Проф. Дахнівський докинув ще до збірки на зборах від Учительської Громади 10 дол. Тисячка навіть на велику шикаґівську громаду — великі гроші, а ще більші вони для наших інвалідів, якими, як нема України, мусять опікуватися — українці!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Концерт Михайла Мінського.

Заходом Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Дітройті при співучасті Української Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, відбувся в неділю 12 лютого 1956 р. в залі Українсько-Американського Осередку при вул. Карпентер — концерт відомого оперного співака-баритона Михайла Мінського.

Треба признати, що аранжери концерту не мали певности, що концерт буде мати повний успіх, знаючи якою слабою є фреквенція на того роду імпрезах в Дітройті. Два дні раніше наш співак виступав на великому концерті в Торонто з симфонічною оркестрою при 2.500 присутніх, концерті під назвою „Українська Ніч". Хто міг бути на тому концерті або почути його з радіопередачі, той був свідком великого успіху, а навіть тріюмфу нашого співака. Але і Дітройт, не зважаючи на свої багато скромніші умовини в порівнянні до Торонта, не має чого соромитися. Заля цим разом була вщерть виповнена публікою, яка прийняла мистця з таким ентузіязмом, що він напевно від'їхав з найбільшим вдоволенням. Гостя привітав на вступі — пригадуючи на важке завдання кожного нашого музики, а особливо співака — музичний референт ЛМКлюбу д-р В. Витвицький. В програмі були виконані: Кант про Почаївську Божу Матір і Кант св. Димитрія — аранж. А. Рудницького, Дума М. Гайворонського „Брат на брата" — балада, слова і муз. невідомого автора, Цехмістр Куперʼян — Ю. Мейтуса, Аріозо Кармелюка з оп. „Кармелюк" — В. Костенка, Ой гай мати О. Чижка, Як стрільці йшли з України — М. Фоменка, Плуть біжать дороги дальні — І. Шамо. В другій частині концерту йшли чужі твори: Не сержуся — Р. Шумана, Серенада — Ф. Шуберта, Бажав би я в сні думи — П. Чайковського, арія з оп. „Весілля Фіґаро" — В. А. Моцарта, арія з оп. „Заза" — Р. Леонкавало, Сон, До тебе і Як би ти знала — Р. Штравса та пісня Тореадора з опери „Кармен" — Дж. Бізе. — Співак добре володіє своїм голосом з виразистою і повною тонацією та тембром в нижніх і середніх тонах та має прегарні, майстерно виконувані піяна в усіх позиціях з широким діяпазоном. Слідна також добра сценічна гра і міміка, як це виказалося в арії Тореадора. Публіка довго оплескувала виконавця і домагалася двох наддатків: Пісні Бандера і „Любіть Україну" муз. М. Фоменка. Ця остання була проспівана з „душею і серцем", як мало котрий співак її співає. При фортепіяні Ольга Соловій-Дубрівна, як завжди знаменита, багато причинилася до успіху вечора.

По закінченні концерту голова Клюбу М. Бажанський запросив усіх на зустріч з гостем при „товариському чаю". В малій залі при заставлених столах засіло около 100 осіб для дружнього продовження вечора. По кількох щирих словах привіту, голова М. Бажанський просив декілька осіб до слова. Від Капелі Бандуристів вітали співака та особливо піднесли його великі заслуги як соліста для Капелі — голова Управи п. Гончаренко і мист. керівник Капелі Гр. Китастий. Останній це з великим признанням висловився про піяністку Ольгу Соловій-Дубрівну, тут народжену, що так жертвенно працює для українського музичного життя в Дітройті. Від Літ. Мист. Клюбу склав привіт секретар Кл. Я. Зубаль, пригадуючи гостям початки діяльности мистця на музичному полі перед десяти роками в Карефельді к. Мюнхену. Диригент К. Цепенда в довшому слові щиро і безпосередньо оповів про свою співпрацю з М. Мінським в одному з таборів у Німеччині зараз по закінченні останньої війни. Підкреслював незвичайну витривалість і завзяття мистця, який власними силами здобував собі позиції на полі музики. Голова Федерації Українців ст. Мічиґен В. Довгань поділився з присутніми своїми враженнями із першої зустрічі з М. Мінським по його приїзді до Дітройту. Керівник українських радіопередач М. Шустакевич висловив побажання, щоб і в Дітройті влаштувати такий величавий концерт як в Торонті. Наприкінці М. Мінський в своєму слові подав присутнім цікаві дані про те, як прийшло до концерту в Торонті та свої пляни на майбутнє.

Цей гарний вечір напевно залишиться надовго в пам'яті як самого співака так і усіх присутніх.

Я. Зубаль

Филаделфія, Па.

Ювілей Івана Франка.

Щоб гідно відзначити роковини Івана Франка, створено тут ювілейний комітет.

На засіданні представників громадських і політичних організацій м. Филаделфії, обрано діючу управу, до якої увійшли такі особи: пп. Т. Савєтун, М. Дубас, Василащук, Карбінець, Свєнський, Гаврилів, Стадницький та Дончук.

Доручено діючій управі підготувати до наступних сходин відповідне приміщення, щоб урочисто відзначити соту річницю народження Великого Каменяра, запросити визначних доповідачів, устійнити мистецьку програму, і перевести збірку матеріялів для висвітлення всесторонньої діяльности Івана Франка й ев. видання відповідної публікації.

З. Д.

● Телевізійні й радіові станції, відступивши час на своїх програмах для промови Айзенгавера, зазнали великої матеріяльної втрати, бо мусіли скасувати замовлені реклями.

З наших буднів

ПРО ЮВІЛЕЇ І ЮВІЛЯТІВ

Людство в загальному поділяється на дві категорії: ювілятів і неювілятів.

Ювілеї влаштовуються при всяких неправдоподібних, не раз, оказіях. Поминаючи випадки родинного характеру, як, от, річниці народин, шлюбів, розводів і т. п., тепер, на еміґрації є дуже в моді відзначування роковин „заложення".

При помочі ювілеїв можна теж пригадати громадянству про існування письменника, артиста, взагалі творця культури, якого народ вже давно викреслив з пам'яті, а більшість еміґраційної публіки думає, наприклад, що він помер ще за німців, або жив за часів Франца Йосифа.

В таких випадках у широких народніх масах пробуджується зацікавлення рідною культурою, хоч би тільки на день ювілею.

Пригадую, в нашому таборі, жив - був голов'яга який нічим особливим не відзначався серед сірої маси діпістів, хіба лише тим, що носив довгу бороду. Одні казали, що це для конспірації, другі — для того, щоб жінка мала за що його тримати під час родинних порахунків . . . Отому, Богу духа - винному голов'язі, зробили раз ювілей і він став славний на всю американську зону, майже перейшов до історії!

Тепер, кажуть, в Параґваю, іменували його консулем.

Невелике-то спасибі з такого „джабу", бо є витрати на дорогу і „мотелі", але дихати можна.

У зв'язку з загостреною у нас ювілейною проблематикою хотів би я висунути конкретну пропозицію . . .

Є у нас, славити Бога, багато людей відповідно утитулованих, але ж не один трапиться такий покривджений натурою, що він ні редактор, ні доктор, і директором називатися — просто сором і компромітація перед грядущим поколінням.

Чи не варто б тим нещасливцям приставляти до прізвища титул: „ювілят"? . . „Пан ювілят, скажім, такий-то і такий, був обраний президентом Т-ва „Потіха на старші літа". Або: „Пан ювілят Б. виголосив доповідь на тему — „На розпуттях великолюддя і — ніхто не бачить!" Тоді, звичайно, шановна дружина ювілята автоматично дістає титул „пані ювілятова".

Тим самим збагачується рідне словництво, укрмова взагалі щось твориться на культурному секторі.

Ще раз кажу: варто над тим подумати. Ікер.

КІЛЬКО АТОМІВ Є В КВАРТІ ВОДИ?

Чуємо та читаємо багацько про атомову бомбу, атомову енергію і т. д., але мало хто з нас, мабуть, застановлявся над тим, як завеликий є атом. Ми знаємо тільки, що атом, це найменша частинка, з якої складаються всі речі в світі. Вона така маленька, що її годі вже дальше ділити. Тому й називається атом, тобто з грецької мови — неподільна частина. Якщо б ми хотіли порахувати, кілько тих найменших частин - атомів є в одній кварті води, то ми передусім не могли б того зробити, бо ті частини такі маленькі, що їх годі побачити, навіть при помочі наймодернішого мікроскопу. Але вчені мають інший спосіб рахування атомів, а саме вони їх обчисляють на основі густоти та тягару даної матерії. Отже таким способом вчені вирахували, що в одній кварті води є 420,000,000,000,000,000,000 шт. Це така страшна сума, що її годі й назвати. Коли б хто хотів ті атоми рахувати поодиноко при помочі спеціяльної машини, яка може рахувати що секунди один мільйон атомів, то на порахування атомів одної кварти води потрібно було б 20 більйонів років. Це пояснення дає нам далеке поняття, який маленький є атом.

Посмертна Згадка

ЮРІЙ ДУПЕН, член і заступник голови Т-ва „Верховина" Відд. 184 УНСоюзу в Ню Йорку помер 29-го лютого 1956 р. Покійний нар. 19 листопада 1887 р. в селі Кобаках на Косівщині, Галичина. До Союзу вступив в 1915 році, був предсідником Відд. й делеґатом на Конвенцію. Похорон відбудеться з каплиці пох. заведення П. Яреми в Ню Йорку в суботу, 3-го березня, о годині 9-ій ранку, а в п'ятницю 2-го березня вечером відслужиться панахида в каплиці при 7-ій вул. Іст, Ню Йорк. — В. И. П.!

П. Содоль-Зілинський, голова.

• Р О З Ш У К И •

ВІКТОР ДОМЕРОВ
пошукує рідних і знайомих з ПОЛТАВИ.
Писати до:
L. WITKOWSKY
515 Palmerton Avenue
Toronto, Ont., Canada

✝

Союз Українських Ветеранів в Мінneaполіс ділиться сумною вісткою з українським вояцтвом та всім українським громадянством, що

бл. п. ВІКТОР ФИЛИПОВИЧ

Полковник Артилерії Армії У.Н.Р.
відійшов у вічність, дня 21-го лютого 1956 року, проживши 62 роки.

Нагла смерть вирвала з нашого середовища великого патріота, заслуженого старшину та зразкового громадського діяча.

Висловлюємо жаль і глибоке співчуття Родині та Побратимам по зброї Небіжчика.

Вічна Йому Пам'ять!

Союз Укр. Ветеранів в Міннеаполіс

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

• Р О З Ш У К И •

Сестра: МАРІЯ СОВА пошукує братів Василя, Петра, Николу, синів Івана і Софії зі села Куришів, повіт Станиславів, Галичина та Знайомих і Кревних. Хто знав би про їх долю, або вони самі прошу писати на адресу:
MARIA HRANKIWSKYJ
199 Lockwood Street
Providence 5, R. I. USA
Заграничні часописи прошу передрукувати.

Українські Інженери в ЗДА й в Европі! Пошукую п. Степана ЧИЧУЛУ, який був на 4. році політехніки у Відні в 1944/45 та перед наближенням фронту в 1945 р. подався з хором українських академіків, якого був членом на Захід! Хто з його друзів знав би дещо про нього, або він сам, хай зголоситься на мою адресу, бо маю для нього листа від його старенького батька о. Івана Чичули з Польщі! Українські часописи в Европі прошу передрукувати згадане оголошення!
Rev. DMYTRO SAWKA
428 N. Willow Ave., Olyphant, Pa.

ГУДИМУ БОГДАНА,
сина Василія пошукує сестра. Пошукуваний мав би знаходитися в районі Балтімор, Мереленд. Писати на адресу:
E. SZCZUPLAK
252 York St., Jersey City 2, N. J.

Пошукую Марію ЛАТЕЦЬКУ з дому Павлів з села Лисятичі, пов. Стрий. До Німеччини виїхала 1949 року, працювала у фабриці цукру Anklam Zucker Fabrik Pom-m. Хто знав би її долю, або вона сама прошу писати на адресу:
WALTER NOWACKY
22 Washington Avenue
Clifton, N. J.
Заграничні часописи прошу про передрук.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!